

नेपाल सरकार
उद्योग मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम यस मन्त्रालयले २०७२ बैशाख, जेष्ठ र असार तीन महिनामा सम्पादन गरिएको कामको विवरण प्रकाशन गरिएको छ ।

(क) निकायको स्वरूप र प्रकृति

स्वरूप:

नेपाल सरकार, उद्योग मन्त्रालय (केन्द्रीय स्तरको निकाय)

प्रकृति:

उद्योगसँग सम्बन्धित नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा सो को अनुगमन एवं मूल्याङ्कन गर्ने ।

(ख) निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार (नेपाल सरकार कार्यविभागजन नियमावली, २०६४ अनुसार)

- उद्योग तथा औद्योगिक विकास सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन,
- खानी तथा खनिज पदार्थ अन्वेषण सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यान्वयन,
- खानी तथा खनिज विकास विषयक अध्ययन, तालिम, अन्वेषण तथा सर्वेक्षण,
- औद्योगिक विकास,
- औद्योगिक क्षेत्रहरु तथा औद्योगिक संघ-संस्थाहरु,
- औद्योगिक नियोगहरु,
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय औद्योगिक विकास संगठन तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय औद्योगिक संगठन,
- बैदेशिक लगानी प्रवर्द्धन,
- औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन,
- घरेलु तथा ग्रामीण सीप र उद्योगको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन,
- नाप, तौल र गुणस्तर निर्धारण तथा प्रवर्द्धन,
- उद्योग सम्बन्धी सार्वजनिक प्रतिष्ठान,
- उत्पादकत्व बृद्धि विषयक नीति तथा कार्यक्रम,
- औद्योगिक प्रविधि विकास र प्रविधि हस्तान्तरण,
- औद्योगिक जनशक्तिको विकास तथा तालिम, अन्वेषण तथा सर्वेक्षण,
- औद्योगिक प्रवर्द्धन र संरक्षण,
- कम्पनी प्रशासन,
- औद्योगिक सम्पत्ति र प्रशासन,
- संगठित संस्थाको दामासाही प्रशासन,
- विशेष आर्थिक क्षेत्र,
- नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अन्तर्गतका माइनिङ्ग, जियोलोजी, केमेष्ट्री, केमिकल, मेटालर्जिकल र मेट्रोलोजी समूहको सेवा सञ्चालन ।

(ग) निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्यविवरण
मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको शाखागत विवरण

क्र.सं.	महाशाखा / शाखा	पद	नाम, थर	कैफियत
१.	उद्योग मन्त्रालय	उद्योग मन्त्रीज्यू	माननीय श्री महेश बस्नेत	
	उद्योग मन्त्रीज्यूको निजी सचिवालय	उप सचिव	श्री कृष्ण बहादुर के.सी.	
	"	प्रेस संयोजक	श्री ईश्वर थापा	
	"	प्र.शि.	श्री प्रविणकुमार बस्नेत	
	"		श्री राजेन्द्र थापा	
	"	का.स. (करार)	श्री जिमगोपाल महर्जन	
	"	ह.स.चा.	श्री मोतिलाल महारा	
	"	का.स.	श्री स्थीरजंग शाही	
	"	का.स.	श्री खोपकुमारी अगस्ती	

२. उद्योग मन्त्रालय

	उद्योगमन्त्रीज्यूको स्वकीय सचिवालय	उपस्वकीय सचिव	श्री किरण पौडेल	
	"	स्वकीय अधिकृत	श्री रोशन बस्नेत	
	"	प्रशासन सहायक	श्री रविन्द्र सापकोटा	
३.	उद्योग मन्त्रालय	सचिव	श्री जय मुकुन्द खनाल	
	सचिवज्यूको पि.ए. शाखा	शाखा अधिकृत	श्री मेघराज पन्त	
	"	ना.सु.	श्री गोविन्द प्रसाद कंडेल	
	"	का.स.	श्री सुरेन्द्र तामाङ	
	"	का.स.	श्री माधव पोखरेल	
	"	ह.स.चा.	श्री प्रमोद के.सी.	

४. प्रशासन तथा संस्थान महाशाखा

	"	सह-सचिव	श्री दिनेश कुमार घिमिरे	
	"	प्रमुख शिक्षक	श्री सुशिला घिमिरे	
	"	नायव सुब्बा	श्री दिपक सिटौला	
	"	ह.स.चा.	श्री सुदन थापा	
	"	का.स. (करार)	श्री दुर्गादेवी बस्नेत	
४.१	प्रशासन शाखा			
	प्रशासन शाखा	उप-सचिव	श्री भीमप्रसाद भट्टराई	
	"	शाखा अधिकृत	श्री भाष्कर दाहाल	
	"	शाखा अधिकृत	श्री राजन कृ. बस्नेत (स्टोर)	
	"	शाखा अधिकृत	श्री माधव प्रसाद गौतम	
	"	शाखा अधिकृत	श्री जगदीश दाहाल	
	" (पुस्तकालय)	पुस्तकालय अधिकृत	श्री सावित्री पौडेल	
	प्रशासन शाखा	नायव सुब्बा	श्री माधव प्रसाद शर्मा	
	"	क.अ.	श्री लिला बल्लभ नेपाल	
	"	क.अ.	श्री सुनिल चौलागाई	
	"	क.अ.	श्री अमित कुमार साह	
	"	नायव सुब्बा	श्री विनोद कुमार कोइराला	

	"	ह.स.चा.	श्री दिव्य प्रसाद श्रेष्ठ	
	"	ह.स.चा.	श्री रामगोपाल महर्जन	
	"	का.स.	श्री लक्ष्मी लामिछाने	
	"	पाले	श्री विरा महतो	
	"	कुचिकार	श्री रुपा नेपाली	
	" (दती)	प्र.शिक्षक	श्री मञ्जु चौधरी	
	"	का.स.	श्री लक्ष्मी बहादुर महर्जन	
	"	का.स.	श्री बिन्दी देवी गौली	
	"	का.स.	श्री कुमार थपलिया	

४.२	सरकारी उद्योग तथा संस्थान शाखा			
	सरकारी उद्योग तथा संस्थान शाखा	उप-सचिव	श्री रोशनी कुमारी श्रेष्ठ	
	"	शाखा अधिकृत	श्री चित्राङ्ग बराल	
	"	शाखा अधिकृत	श्री चम्पा दाहाल	
	"	क. अपरेटर (करार)	श्री अरुणा श्रेष्ठ	
	"	का.स. (करार)	श्री रन्जु तिमिल्सिना	
४.३	आर्थिक प्रशासन शाखा			
	आर्थिक प्रशासन शाखा	उप-सचिव (लेखा)	श्री सुशील ढकाल	
	"	लेखा अधिकृत	श्री दाताराम शर्मा	
	"	लेखापाल	श्री युवराज कार्की	
	"	क.अ.		
	"	का.स.	श्री विपन निरौला	
५.				
	कानून शाखा	उप-सचिव (कानून)	श्री शंकर के.सी.	
		शाखा अधिकृत	श्री	
	"	ना.सु.	श्री बुद्ध कुमार राई	
६.	योजना तथा नीति विश्लेषण महाशाखा			
	योजना तथा नीति विश्लेषण महाशाखा	सह-सचिव	श्री	
	पि.ए. शाखा		श्री शान्ता गिरी	
	"	का.स.	श्री गीता पाण्डे	
	"	का.स.	श्री विष्णुराज गिरी	
		ह.स.चा. (करार)	श्री राजन कार्की	
६.१	योजना शाखा			
	"	उप-सचिव	श्री आनन्द केशरी पोखरेल	
	"	शाखा अधिकृत	श्री राजमणी दाहाल	
	"	शाखा अधिकृत	श्री सिताराम खड्का	
	"	ना.सु.	श्री मनोहर ढुंगाना	
	"	क.अ.	श्री लोकबहादुर लामा	
		का.स.	श्री सीता थापा	

६.२	नीति विश्लेषण शाखा		
	नीति विश्लेषण शाखा	उपसचिव	श्री अरुण पोखरेल
	"	शाखा अधिकृत	श्री विष्णु कुमारी भुपाल
	"	अर्थशास्त्री	श्री विमला पोखरेल
	"	ना.सु.	श्री भीमराज पोखरेल

७. औद्योगिक प्रवर्द्धन महाशाखा

	औद्योगिक प्रवर्द्धन महाशाखा	सह-सचिव	श्री यामकुमारी खतिवडा
	"	ना.सु.	श्री यज्ञप्रसाद आचार्य
	"	क.अ.	श्री विनोद चौधरी
	"	का.स.	श्री देउमाया गुरुङ्ग
	"	का.स.	श्री विनोद देसार
	"	ह.स.चा.	श्री गोविन्दबहादुर महत

७.१ औद्योगिक प्रवर्द्धन तथा औद्योगिक सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखा/रुग्ण उद्योग इकाइ

	"	उप-सचिव	श्री राधाकृष्ण श्रेष्ठ
	"	उप-सचिव	श्री सुरेन्द्र सापकोटा
	"	शाखा अधिकृत	श्री सरोज कोइराला
	"	शाखा अधिकृत	श्री कृष्णमान प्रधान
	"	शाखा अधिकृत	श्री रामप्रसाद लुइटेल्
	"	शाखा अधिकृत	श्री उमेशमान जोशी

७.२ वैदेशिक लगानी शाखा

	वैदेशिक लगानी शाखा	उप-सचिव	श्री दिपक घिमिरे
	"	शाखा अधिकृत	श्री अन्जु पोखरेल
	"	क. अधिकृत	श्री राजु श्रेष्ठ

८. प्रविधि महाशाखा

	"	सह-सचिव (प्रा.)	श्री ऋषिराज कोइराला
	"	उपसचिव	श्री
	"	औ.ई.	श्री
	"	क.अ. (करार)	श्री मधुरेश प्रसाद साह
	"	का.स. (करार)	श्री सिता थापा

८.१ वातावरण शाखा

	"	सि.डि.मे.ई.	श्री अमित आचार्य
	"	मे.ई.	श्री प्रेम सुवेदी

८.२ प्रविधि हस्तान्तरण शाखा

	"	सि.डि.के.ई.	श्री आलोक कुमार मिश्र
	"	सि.डि.मे.ई.	सुरेन्द्र कुमार शाही

महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरूको कार्यविवरणः

(१) प्रशासन तथा संस्थान महाशाखा

आर्थिक प्रशासन शाखाः

उद्योग मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको लागि आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमानित (साधारण) बजेट बनाई पेश गर्ने, विनियोजित बजेट अर्थ मन्त्रालयबाट खर्च गर्ने अख्तियारी प्राप्त भए पछि अन्तर्गतका विभाग / आयोजना / कार्यालयहरूमा अख्तियारी पठाउने र सो को अभिलेख सम्बन्धी आवश्यक काम गर्ने, अख्तियारी प्राप्त भए पछि विनियोजन बजेट निकासामा माग गरी खर्च सहितको अभिलेख राखी आन्तरीक लेखापरीक्षण तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गराउने, लेखापरीक्षणबाट वेरुजु देखिन आएमा सो को अभिलेख गरी फर्काउने गर्ने गराउने सम्बन्धी काम गर्ने र तत्सम्बन्धी प्रगति विवरण सम्बन्धीत निकायमा पठाउने, राजस्व तथा धरौटी वापत प्राप्त हुन आउने रकमको अभिलेख गर्ने, लेखापरीक्षण गराउने, मन्त्रालय तथा अन्तर्गतको केन्द्रीय लेखा तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउने, महालेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेखित व्यहोराहरूको जवाफ संकलन तथा अध्ययन गरी सार्वजनिक लेखा समितिबाट माग भएका वखत पठाउने व्यवस्था गर्ने, मन्त्रालयमा प्राप्त हुन आउने आर्थिक प्रशासनसंग सम्बन्धित सरकारी नीति तथा आर्थिक अनुशासन सम्बन्धी विभिन्न निर्देशनहरू पालना गर्ने, अन्तर्गतका निकायहरूले सो पालना गर्ने व्यवस्था गराउने, कुनै बजेट उपशीर्षकमा रकम थपघट गर्नु परेमा रकमान्तर सम्बन्धी अर्थ मन्त्रालयबाट निकासामा भए बमोजिम गर्ने गराउने, आर्थिक विषयमा कार्यालय प्रमुख / आयोजना प्रमुखबाट राय माग भएमा राय दिने तथा कार्यालय प्रमुखबाट आर्थिक विषयमा आदेश निर्देशन भएकोमा नियमानुसार सो आदेश निर्देशन बमोजिम गर्ने कार्यहरू आर्थिक प्रशासन शाखाबाट सम्पादन हुने गर्दछ।

प्रशासन शाखाः

यस शाखाले मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूसंग सम्बन्धित प्रशासनिक कार्य, मानव संसाधन विकास सम्बन्धि कार्य, मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्पूर्ण निकायहरूको भौतिक साधनहरूको अनुगमन, निरीक्षण, स्वदेश तथा विदेशमा संचालन हुने विभिन्न तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, भ्रमण, सभा सम्मेलनमा कर्मचारी मनोनयन सम्बन्धि कार्य, आन्तरीक प्रशासन सम्बन्धि कार्य, कर्मचारीहरूको सरुवा, बढुवा, अवकास, पदपुर्ति, दरवन्दी स्वीकृती सम्बन्धि कार्य, शुशासन तथा नागरिक वडापत्र बमोजिम कार्य भए नभएको अनुगमन सम्बन्धि कार्य गर्नुको साथै मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग तथा कार्यालयको जनशक्ति विकास र कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्दछ। निजामति सेवा ऐन बमोजिम मन्त्रालयले संचालन गर्ने तोकिएका विभिन्न सेवा समूह सम्बन्धी पदहरूको कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्नुको साथै मन्त्रालयको सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य समेत गर्दछ।

सरकारी उद्योग तथा संस्थान शाखाः

यस शाखाले सरकारी स्तरमा संचालित उद्योग, समिति, संस्थान र प्रतिष्ठान सम्बन्धी बिषयहरूको नीति नियम तर्जुमा गर्नुको साथै तत्सम्बन्धी कार्यको परिपत्र, निर्देशन जारी गरी ती निकायहरूका अध्यक्ष, महाप्रबन्धक र संचालकहरूको नियुक्ति प्रक्रिया अगाडि बढाउने कार्य गर्दछ। साथै यस शाखाले ती निकायहरूको सञ्चालनमा सहजीकरणको भूमिका समेत निर्वाह गर्दछ।

(२) योजना तथा नीति विश्लेषण महाशाखा:

योजना शाखा:

योजनावद्ध विकासका सम्बन्धमा राष्ट्रिय योजना आयोगले प्रतिपादन गरेको सिद्धान्त, नीति, कार्यक्रम आदिको अभिलेख राख्ने, मन्त्रालयसंग सम्बन्धीत क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको आवधिक र वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गरी पेश गर्न अन्तर्गतका विभाग, संस्थान, समिति तथा आयोजनाहरूलाई मार्गनिर्देशन दिने, मातहत निकायबाट वार्षिक योजना, कार्यक्रम एवं बजेटको पूर्वानुमान सम्बन्धी विवरण संकलन गरी मूल्यांकन एवं छानविन गर्ने, आवश्यकतानुसार गोष्ठी, छलफल गरी एकिकृत वार्षिक कार्यक्रम तयार गर्ने, राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयसंग सम्पर्क र समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृत गराउने, मातहतका निकायहरू बीच योजना तर्जुमा, कार्यक्रम निर्माण र सम्पादन बीच समन्वय गर्ने गराउने, आर्थिक प्रशासन शाखासंग समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम एवं बजेटको बांडफांड गर्ने गराउने, मातहत निकायहरूबाट नियमित रूपमा मासिक, चौमासिक, वार्षिक र आर्थिकता अनुसारका प्रगति विवरण प्राप्त गर्ने, लक्ष्य बमोजिम काम भए नभएको विश्लेषण, अनुगमन, अध्ययन गरी समीक्षा गर्न गराउन समीक्षा बैठक संचालन गरी सम्बन्धित पदाधिकारीबाट हुने निर्देशनको कार्यान्वयन गर्ने गराउने, मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूबाट सम्पादित कार्यहरूको मासिक प्रगति विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा नियमित रूपमा पठाउने जस्ता कार्यहरू यस शाखाले सम्पादन गर्दै आएकोछ।

नीति विश्लेषण शाखा:

उद्योग क्षेत्रसंग सम्बन्धित नीतिगत विषय, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, वजेट बक्तव्यमा उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमको समीक्षा, औद्योगिक नीति, बैदेशिक लगानी नीति, ऐन, गैह्र आवासीय नेपाली सम्बन्धि नीति, ऐन, स्वदेशी तथा विदेशी लगानी सम्बन्धी उद्योगहरूको आवश्यक तथ्यांक संकलन गरी भण्डारण, निर्यातयोग्य वस्तुहरूको तथ्यांक संकलन, औद्योगिक वस्तुहरूको लागत संकलन तथा विश्लेषण अन्तर मन्त्रालय बीच सूचना तथा तथ्यांक आदान प्रदान र समन्वयको कार्य, उद्योग झलक पत्रिकाको प्रकाशन, यस मन्त्रालय सम्बन्धी नीतिगत तथा आवश्यक अन्य छलफलका लागि समय समयमा अनुरोध भै आए बमोजिमका नीतिगत विश्लेषण सम्बन्धि कार्य, मन्त्रालयसंग सम्बन्धीत क्षेत्रगत विकास नीति तथा कार्यक्रम, बजेट बक्तव्यमा उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न मासिक रूपमा प्रगति समीक्षा बैठक गरी सो को विवरण अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने, यस मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूको भ्रष्टाचार विरुद्धको नीति तथा रणनीति सम्बन्धी योजना र वार्षिक कार्यक्रम बीचमा कायम राख्नुपर्ने तालमेल एवं उद्योग क्षेत्रका नीतिहरूसंग कार्यक्रमहरूको सामञ्जस्यता, गुणस्तर व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तर्जुमामा सहयोग पुऱ्याउने, औद्योगिक उत्पादकत्वसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू जस्तै विश्व विद्यालय, व्यवसायिक तथा प्राविधिक प्रतिष्ठान, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, उद्योग परिसंघ, एवं अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू आदिसंग सम्पर्क कायम गरी उपयुक्त क्रियाकलाप गर्ने गराउने कार्य यस शाखाबाट सम्पादन गरिनेछन् ।

(३) औद्योगिक प्रवर्द्धन महाशाखा:

विदेशी लगानी शाखा:

विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा लगानीका अवसरहरूका बारेमा जानकारी गराउन नेपाल सरकारको मौजुदा औद्योगिक नीति, वैदेशिक लगानी नीति तथा अन्य सम्बद्ध ऐनहरू समावेश गरी प्रवर्द्धनात्मक सामग्रीहरू प्रकाशित गर्ने, नेपालमा लगानी गर्न चाहने लगानीकर्ताहरूले माग गरेका जानकारीहरू उपलब्ध गराउने, नेपाललाई तुलनात्मक लाभ पुग्ने क्षेत्रहरूमा विदेशी लगानी आकर्षण र प्रवर्द्धन गर्न उपयुक्त परियोजनाहरूको पूर्व संभाव्यता अध्ययन गराउने, नेपालमा लगानी आउन सक्ने संभाव्य देशहरूसंग लगानी प्रवर्द्धन र संरक्षण एवं सम्झौता गर्न आवश्यक तयारी गर्ने, बिदेश स्थित नेपाली कूटनैतिक

नियोगहरूलाई लगानी प्रवर्द्धनसंग सम्बन्धित नेपाल सरकारको नीति एवम् ऐनहरू उपलब्ध गराउने र लगानी प्रवर्द्धनको क्रममा माग भई आएका जानकारीहरू उपलब्ध गराउने, स्वदेशी एवम् विदेशी लगानीकर्ता बीच प्रत्यक्ष लगानी सम्पर्क गराउन लगानी प्रवर्द्धन मिसनहरू पठाउने र समय समयमा नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय लगानी मञ्चको आयोजना गर्ने, नेपालमा बिदेशी लगानीमा सञ्चालित परियोजनाहरूको समय समयमा अनुगमन गरी लगानीकर्ताहरूलाई परेका समस्याहरू समाधान गर्न उपयुक्त कारवाही गर्ने, नेपालको औद्योगिक बातावरणलाई लगानी मैत्री बनाउन मौजुदा सरकारी नीति एवं नियममा समयानुकूल पुनरावलोकन गराइ उपयुक्त सुधारका लागि सुझाव प्रस्तुत गर्ने, UNCTAD, UNIDO, IPS Offices वैदेशिक औद्योगिक तथा वाणिज्य संघहरू मार्फत नेपालमा विद्यमान लगानीका अवसर एवं लगानीका लागि छनौट गरिएका परियोजना प्रस्तावहरूको प्रचार प्रसार गराई बिदेशी लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा लगानी गर्न आउन आमन्त्रित गर्ने लगायतका कार्यहरू सम्पादन गर्ने गर्दछ।

औद्योगिक प्रवर्द्धन तथा औद्योगिक सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखा:

देशको औद्योगिकरणमा सरकारी र निजी क्षेत्रको समन्वयात्मक भूमिका अभिवृद्धि गर्न समयानुकूल नीतिगत एवं प्रशासनिक कार्यहरू सम्पादन गर्ने, औद्योगिक प्रवर्द्धनको लागि निजीक्षेत्रलाई प्राथमिकता दिने सन्दर्भमा अपनाउनु पर्ने नीति, नियम तथा कानून तर्जुमाका सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गरी कानून शाखा समेतको संलग्नतामा कार्य सम्पादन गर्ने, औद्योगिक व्यवसाय ऐन एवं नेपाल सरकारको नीति तथा नियमहरूको कार्यान्वयनमा देखापरेका व्यवधानहरू हटाउन आवश्यक कारवाही गर्ने र औद्योगिक प्रवर्द्धन सम्बन्धमा मन्त्रालय अन्तर्गतका बिभागहरूलाई सहयोग र समन्वय गर्ने, औद्योगिक प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक सुविधा, सहूलियत, संरक्षण तथा बातावरण व्यवस्थाको लागि नीतिहरू तर्जुमा, पुनरावलोकन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन वा प्राथमिकता दिने कार्यक्रम वा परियोजना सञ्चालन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने, निजी क्षेत्रका उद्योगहरूको बिकासको निमित्त निजी क्षेत्रका संघ संस्थाहरूसंग मिलेर आवश्यक रणनीति तय गर्ने कार्यहरूका अतिरिक्त यस्ता उद्योगहरूमा देखा परेका समस्याहरू निराकरण गर्न अन्तर-मन्त्रालय समन्वयका साथै आवश्यक सहयोग गर्ने, रुग्ण उद्योगको पुनर्स्थापना गर्ने नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको व्यवस्था गर्ने, घरेलु उद्योगको प्रवर्द्धन, प्रोत्साहन र बिस्तारको लागि सञ्चालित कार्यक्रमहरू सुपरिबेक्षण र अनुगमन गरी कार्यक्रमहरूमा समन्वय कायम गर्ने, आर्थिक ऐन र सम्बन्धित अन्य ऐनबाट उद्योग विकासमा परेका प्रभावहरू अध्ययन गरी सुझावहरू प्रस्तुत गर्ने र उद्योगले प्रयोग गर्ने मेशिनरी एवम् कच्चा पदार्थहरूमा लाग्ने कर तथा भंसार महसुल सम्बन्धमा परामर्श दिने, वौद्धिक सम्पतिको प्रशासन सम्बन्धमा नीतिगत र संरचनागत व्यवस्था गर्ने, सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गर्ने, औद्योगिक सम्पतिको संरक्षण र प्रशासन गर्न मौजुदा कानूनमा पुनरावलोकन गर्ने, वौद्धिक सम्पति सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने जस्ता कार्यहरू यस शाखा अन्तर्गत पर्दछन्।

रुग्ण उद्योग इकाइ:

रुग्ण उद्योगको पुनर्स्थापना गर्ने नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको व्यवस्था गर्ने, घरेलु उद्योगको प्रवर्द्धन, प्रोत्साहन र बिस्तारको लागि सञ्चालित कार्यक्रमहरू सुपरिबेक्षण र अनुगमन गरी कार्यक्रमहरूमा समन्वय कायम गर्ने,

(४) प्रविधि महाशाखा:

वातावरण शाखा:

औद्योगिक तथा शहरीकरणको कारणबाट निस्कने फोहर, मैला, धुवाँ, वायु, तथा ध्वनी प्रदुषण आदिबाट वातावरणमा पर्ने नकारात्मक असरलाई रोकथाम, नियन्त्रण तथा न्यूनीकरण गरी वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यद्वारा देशमा दिगो औद्योगिक विकासको लागि राष्ट्रिय वातावरणीय नीतिलाई सक्षमताकासाथ व्यवस्थित गरी तत्सम्बन्धी नीति एवं ऐन

नियम कार्यान्वयनमा मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरु तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरुलाई वातावरण मैत्री उत्पादन पद्धति अवलम्बन गर्न लगाई देशको आर्थिक स्तरमा वृद्धि गराउन तत्सम्बन्धी कार्यहरु यस शाखाबाट सम्पादन गर्ने गरिन्छ।

प्रविधि हस्तान्तरण शाखा:

देश भित्र स्थापना भएका वा हुने निजी तथा सरकारी घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योग एवं व्यवसायमा विश्वमा प्रतिपादन भएका नयाँ तथा पुराना प्रविधिहरुका साथै देश भित्र अध्ययन अनुसन्धान भै पहिचान गरिएका विभिन्न प्रकारका प्रविधिहरुको जानकारी तथा प्रचार प्रसार गर्ने गराउने, सम्बन्धित क्षेत्रमा वितरण गरी औद्योगिक व्यवसाय उत्पादनका क्षेत्रमा सघाउ पुऱ्याउने, विश्वको बढ्दो उदारीकरण तथा विश्वव्यापीकरणको मूल प्रवाहमा स्वदेशका उद्योग व्यवसायबाट उत्पादन हुने विभिन्न वस्तु र सेवाहरुलाई प्रतिस्पर्धात्मक बजारमा सफल तुल्याउनका निम्ति आधुनिक प्रविधिको खोजी गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा सूचना प्रवाह गर्ने कार्य यस शाखाले गर्दै आएको छ।

- (घ) निकायबाट प्रदान गरिने सेवा
उद्योग क्षेत्रको विकास र विस्तारका लागि नीतिगत कार्यहरु गर्ने भएकोले छुट्टै उल्लेख गरिरहनु नपर्ने ।
- (ङ) सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

सेवा प्रदान गर्ने शाखा	जिम्मेवार अधिकारी
प्रशासन	उ.स. भीमप्रसाद भट्टराई
सरकारी उद्योग तथा संस्थान	उ.स. रोशनी कुमारी श्रेष्ठ
प्रविधि तथा वातावरण	उ.स. आलोक कुमार मिश्र
आर्थिक प्रशासन	उ.स. सुशील ढकाल
कानून	उ.स. शंकर के.सी.
नीति विश्लेषण	उ.स. अरुण पोखरेल
योजना अनुगमन	उ.स. आनन्द केशरी पोखरेल
औद्योगिक प्रवर्द्धन तथा औद्योगिक सम्पत्ति व्यवस्थापन	उ.स. राधाकृष्ण श्रेष्ठ
रुग्ण उद्योग	उ.स. सुरेन्द्र सापकोटा
विदेशी लगानी	उ.स. दिपक घिमिरे

- (च) सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि
नभएको ।
- (छ) निर्णय गर्ने प्रकृया र अधिकारी
सम्बन्धित शाखा, महाशाखा तथा अन्तर सम्बन्धित मन्त्रालयहरुबाट राय प्राप्त गरी तहगत रुपमा निर्णय हुने ।
सचिव/मन्त्रीस्तर/मन्त्रपरिषद्
- (ज) निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी
श्री जय मुकुन्द खनाल - सचिव

(झ) सम्पादन गरेको कामको विवरण

- औद्योगिक व्यवसाय विधेयक, २०७१ मिति २०७२/०१/२७ मा स्वीकृतिका लागि व्यवस्थापिका-संसदमा पेश भएको ।
 - विशेष आर्थिक क्षेत्र (Special Economic Zone-SEZ) को स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी विधेयक, २०७१ मिति २०७२/१/२७ मा व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको ।
 - सार्वजनिक निकायमा स्वदेशी बस्तुको उपयोग सम्बन्धी निर्देशिका, २०७१ मिति २०७२/०१/१७ मा स्वीकृत भएको ।
 - नेपाल व्यवसाय मञ्च (Nepal Business Forum) को गठन आदेश, २०६७ मा समसामयिक परिमार्जन गरी मन्त्रपरिषद्बाट मिति २०७२/०३/१४ मा स्वीकृती प्राप्त भएको ।
 - देशका विभिन्न जिल्लाका ५१ जना महिला उद्यमीहरूलाई उत्कृष्ट महिला उद्यमी सम्मान कार्यक्रम मार्फत सम्मान गरिएको ।
 - जुट उद्योगलाई साविक बमोजिम नै यस आ.व. मा पनि विद्युत महशुलमा ७०% छुट उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) बाट स्वीकृत भएको ।
 - विदेशी लगानीलाई आकर्षित गर्न Welcome to Invest in Nepal सिम्बन्धी Documentary तयार गरिएको ।
 - Investment Portal को लागि नेपाल उद्योग परिसंघसंग सहकार्य गरी Portal Update गरिएको ।
 - नेपाल औषधि लिमिटेडमा कार्यरत १२२ जना कर्मचारीहरूलाई स्वेच्छिक अवकाश दिने निर्णय भै रु. २८ करोड ऋण लगानी स्वरुप निकासा भएको ।
 - नेपाल मेटल कम्पनी लि. लाई पूँजीबृद्धि गर्न सहमति प्रदान गरिएको ।
 - सार्वजनिक लेखा समितिबाट माग भएबमोजिम सरकारी उद्योग र संस्थानहरूको विगत ५ वर्षको वित्तीय विवरण सम्बन्धित संस्थानबाट माग गरी उपलब्ध गराइएको ।
 - उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लि. र राष्ट्रिय उत्पादकत्व तथा आर्थिक विकास केन्द्र लि मा नयाँ नियुक्ति हुनु भएका महाप्रबन्धकहरूसंग कार्य सम्पादन करार सम्झौता गरिएको ।
 - नदी तथा खोलाजन्य ढुंगा, गिट्टी, बालुवाको उत्खनन, संकलन तथा क्रसर उद्योगहरू संचालन सम्बन्धी उद्योग मन्त्रालयको अवधारणा र कार्यदिशाको मस्यौदा तयार गरी सरोकारवाला मन्त्रालय र निकायहरूबीचमा छलफल गरिएको र राय प्रतिक्रिया माग गरिएको ।
 - पेट्रोलियम सम्झौताहरू रद्द भएपछिका दायित्व असुल उपर गर्न तथा अन्य कानूनी उपचारहरूको सम्बन्धमा प्राप्त प्रतिवेदनहरूमा नेपाल सरकार (म.प.) मा उपयुक्त निर्णयार्थ प्रस्तावहरू तयार गरी पेश गरिएको ।
 - Waste Energy Inventory, Ecolabelling, Carbon Credit, Potential, Energy Efficiency Guideline, Composite Cement सम्बन्धी सर्वेक्षण अध्ययन गरिएको ।
 - Cleaner Production, Energy efficiency, Energy Management System सम्बन्धी तालीम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको ।
- विनाशकारी भूकम्पको व्यवस्थापनका सन्दर्भमा सम्पादित कार्यहरू
- भूकम्प प्रभावित जिल्लामा विवरण संकलन गर्न मन्त्रालय अन्तर्गतबाट ५० जनजा अधिकृतस्तरका कर्मचारी नुवाकोट जिल्लामा र १० जना सहायकस्तरका कर्मचारी समेत राहतमा खटाईएको ।
 - भूकम्प प्रभावित जिल्लाका भूकम्प पीडित जनतालाई राहतस्वरुप रु ६ करोड ६६ लाख ४६ हजार ८६ मुल्यको १ लाख १८ हजार कार्टुन चाउचाउ १७५ मेट्रिक टन विस्कुट खरिद गरी वितरण भएको ।

- गृह मन्त्रालयबाट जारी भएको भूकम्प पिडीतहरूको अस्थायी आवास सहितको विवरण तथा सोको अनुगमन सम्बन्धि कार्यविधि बमोजिम उद्योगहरूलाई खुद्रा मूल्य सार्वजनिक गरी लागु गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाईएको ।
- जस्तापाता उद्योगहरूले प्रकाशित सूचना अनुरूप पूर्व कर विजक जाँचबुझ गर्न सम्बन्धित निकायलाई अनुरोध गरिएको ।
- भूकम्प ग्रस्त क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकता दिएर जस्तापाता आपूर्ति गर्न उद्योगहरूलाई निर्देशन दिईएको ।
- उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, नेपाल गणस्तर तथा नापतौल विभाग समेतको संलग्नमा जस्ता पाता उद्योगमा उत्पादन परिमाण भूकम्प प्रभावित जिल्लामा आपूर्ति, गुणस्तर नियन्त्रणको अनुगमनको व्यवस्था मिलाईएको ।
- खानी तथा भूगर्भ विभागसहित सम्बन्धित संस्था तथा विजबाट पुनर्स्थापना सम्बन्धी एवं सम्बन्धित भौगर्भिक अध्ययनका लागि आवश्यक निर्देशन, समन्वय तथा व्यवस्था गरिएको ।
- भूकम्प मापन एवं सम्बन्धित अध्ययनको लागि आवश्यक निर्देशन, समन्वय तथा व्यवस्था गरिएको । वैदेशिक श्रोत तथा प्राविधिक सहयोगको परिचालन गर्न सम्बन्धित पक्षसँगको Memorandum of Understanding लाई स्वीकृति गर्ने कार्यहरू गरिएको ।
- प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषमा उद्योग मन्त्रालय र अन्तरगतका सरकारी निकाय तथा सार्वजनिक संस्थानका तर्फबाट तलब कट्टा गरी रु ७८,५२,९३४.९९ (अक्षरेपी अठहत्तर लाख, बाउन्न हजार, नौ सय चौतिस र पैसा उनान्सय मात्र) जम्मा गरिएको ।

(ज) सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

निकाय प्रमुख:- सचिव

सूचना अधिकारी:- दिनेश कुमार घिमिरे, सह-सचिव

(ट) ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

नेपाल सरकार (कार्य-विभाजन) नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा भएको व्यवस्था बमोजिम यस मन्त्रालयको गठन भएको । यस निकायलाई निर्देशित गर्ने बैधानिक/कानूनी आधारहरू निम्नअनुसार रहेका छन् ।

- नेपाल गुणस्तर (प्रमाण चिन्ह) ऐन, २०३७
- नेपाल गुणस्तर (प्रमाण चिन्ह) नियमावली, २०४०
- औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान ऐन, २०५३
- दामासाही सम्बन्धी ऐन, २०६३
- स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५
- खानी तथा खनिज पदार्थ-सम्बन्धी ऐन, २०४२
- वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३
- साझेदारी फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०२०
- प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०१४
- विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९
- औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९
- कम्पनी ऐन, २०६३

- पेटेण्ट, डिजायन तथा ट्रेडमार्क ऐन, २०२२
- औद्योगिक नीति, २०६७
- विदेशी लगानी नीति, २०७१
- सार्वजनिक निकायमा स्वदेशी वस्तुको उपयोग गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७१
- औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा हुने लैंगिक हिंसा विरुद्धको कार्यविधि, २०६७

(ठ) आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धी अध्यावधिक विवरण (त्रैमासिक)

ब.उ.शी.नं. ३०७०११३

असार महिनाको खर्च	असार महिना सम्मको निकाशा	खर्च । वित्तिय संकेत नं.	खर्च । वित्तिय शीर्षक	अन्तिम बजेट	असार महिनासम्मको खर्च	बाँकी	निकाशा
						बजेट	
१,६६६,२४०।२०	१९,९५६,३६२।१०	२११११	तलब	२०,९५७,२००।००	१९,९५६,३६२।१०	१,०००,८३७।९०	०
५८,१६६।००	६७५,८७५।००	२१११३	महंगी भत्ता	६९२,७०९।००	६७५,८७५।००	१६,८३४।००	०
०	६४२,०००।००	२१११९	अन्य भत्ता	६४३,०००।००	६४२,०००।००	१,०००।००	०
०	४१२५।००	२११२१	पोषाक	४२०,०००।००	४१२,५००।००	७,५००।००	०
१४६,०९६।००	८९७,५३२।००	२२१११	पानी तथा विजुली महसुल	९००,०००।००	८९७,५३२।००	२,४६८।००	०
५८२,९२१।००	७९७,२९६।००	२२११२	संचार महसुल	७९८,०००।००	७९७,२९६।००	७०४।००	०
१५१,६७५।००	१,६७०,०००।००	२२२११	ईन्धन तथा अन्य ईन्धन	१,६७०,०००।००	१,६७०,०००।००	०।००	०
५९०,०७३।००	१,५०१,९९९।००	२२२१२	संचालन तथा मर्मत सम्भार	१,५०२,०००।००	१,५०१,९९९।००	१।००	०
०	५९,०३७।००	२२२१३	विमा	६०,०००।००	५९,०३७।००	९६३।००	०
८७४,९८०।००	२,३१९,९९६।००	२२३११	कार्यलय सम्बन्धी खर्च	२,३२०,०००।००	२,३१९,९९६।००	४।००	०
	२०६,०००।००	२२४११	सेवा र परामर्श	२०६,०००।००	२०६,०००।००	०।००	०
२५४,१९४।००	४,०८०,८००।००	२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	४,०८०,८००।००	४,०८०,८००।००	०।००	०
०	०	२२५२२	कार्यक्रम खर्च		०।००	०।००	०
७,९००।००	७४४,०१५।००	२२६११	अनुगमन मुल्याकन	७५०,०००।००	७४४,०१५।००	५,९८५।००	०
०।००	३२,८५०।००	२२६१२	भ्रमण खर्च	३५,०००।००	३२,८५०।००	२,१५०।००	०
१३०,५५०।००	१,३५३,१७३।००	२२७११	विविध खर्च	१,३५३,२१२।००	१,३५३,१७३।००	३९,१००।००	०
२,५००,०००।००	४,०००,०००।००	२६४१३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई चालु अनुदान सशर्त	४,०००,०००।००	४,०००,०००।००	०।००	०
६,९६२,७९५।२०	३९,३४९,४३५।१०		जम्मा	४०,३८७,९२१।००	३९,३४९,४३५।१०	१,०३८,४८५।९०	०

ब.उ.शी.नं. ३०७१०९३

असार महिनाको खर्च	असार महिना सम्मको निकाशा	खर्च । वित्तिय संकेत नं.	खर्च । वित्तिय शीर्षक	अन्तिम बजेट	असार महिनासम्मको खर्च	बाँकी	निकाशा
						बजेट	
०।००	४९,५११।००	२२२११	सवारी इनधन	५०,०००।००	४९,५११।००	४८९।००	०
१६०,०००।००	१६०,०००।००	२२३११	कार्यलय सम्बन्धी खर्च	१६०,०००।००	१६०,०००।००	०।००	०
७५,१८७।००	२०६,२०७।००	२२५१२	सिपविकास सचेतना तालिम	१,४५०,०००।००	२०६,२०७।००	१,२४३,७९३।००	०
३४१०४४५।००	५३२८८२६।००	२२५२२	कार्यक्रम खर्च	६,८००,०००।००	५,३२८,८२६।००	१,४७१,१७४।००	०
२१७,४९५।००	५४७,७९०।००	२२६११	अनुगमन मुल्याकन	८७५,०००।००	५४७,७९०।००	३२७,२१०।००	०
६,८००।००	९९,९९५।००	२२७११	विविध खर्च	१००,०००।००	९९,९९५।००	५।००	०
३,८६९,९२७।००	६,३९२,२४९।००		जम्मा	९,४३५,०००।००	६,३९२,२४९।००	३,०४२,७५१।००	०

ब.उ.शी.नं. ३०७१०९३

असार महिनाको खर्च	असार महिना सम्मको निकाशा	खर्च । वित्तिय संकेत नं.	खर्च । वित्तिय शीर्षक	अन्तिम बजेट	असार महिनासम्मको खर्च	बाँकी	निकाशा
						बजेट	
७९,६६५।००	७४०,८९५।००	२२५१२	सिपविकास सचेतना तालिम	७५०,०००।००	७४०,८९५।००	९,१०५।००	०
१३३३७३६।००	१३६४१८६।००	२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१,८७५,०००।००	१,३६४,१८६।००	५१०,८१४।००	०
१,४१३,४०९।००	२,१०५,०८१।००		जम्मा	२,६२५,०००।००	२,१०५,०८१।००	५१९,९१९।००	०

(ड) अधिल्लो आ.व. (२०७०।७१) मा उद्योग मन्त्रालयबाट सम्पन्न भएका आयोजना/कार्यक्रमहरूको विवरण:

- १ बातावरणिय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा समेत)
- २ खनिज अन्वेषण तथा बिकास आयोजना
- ३ पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना
- ४ भूबैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान- कार्यक्रम
- ५ औद्योगिक पुर्वाधार बिकास कार्यक्रम
- क) विशेष आर्थिक क्षेत्र विकास समिति
- ख) सिमेन्ट उद्योग पहुँच सडक निर्माण
- ग) विद्युत्त प्रसारण लाइन आयोजना
- घ) खानी विभाग (पूर्वाधार निर्माण)
- ६ औद्योगिक लगानि प्रवर्धन कार्यक्रम
- ७ घरेलु तथा साना उद्योग कार्यक्रम (जिल्ला ४८)

- ८ घरेलु तथा साना उद्योग कार्यक्रम (जिल्ला २७)
९ गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम बिकास कार्यक्रम
१० नेपाल व्यापार एकीकृत रणनित २०१०
११ लघु उद्यम बिकास कार्यक्रम
१२ नेपाल बजार विकास कार्यक्रम
१३ Inclusive Development Program (giz)

(ढ) सार्वजनिक निकायको वेभसाइट भए सो को विवरण

वेभसाइट: www.moi.gov.np

(ण) सार्वजनिक निकाएका सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भए सोको विवरण

- मन्त्रालयले वार्षिकरूपमा सम्पादन गरेका कार्यक्रम, वजेट तथा जानकारीमूलक सामाग्री समावेश भएको वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन गरिएको ।
- विदेशी लगानी विषयक जानकारीमूलक पुस्तिका (Invest to Nepal) प्रकाशन गरिएको ।
- www.investnepal.gov.np

(त) तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

- अदालतबाट लागेको कैद दण्ड भुक्तान नगरेका र जरिवाना नतिरेका व्यक्तिहरुलाई राज्यबाट उपलब्ध गराउने सेवा सुविधा उपलब्ध नगराउने सम्बन्धमा मन्त्रालय एवम् मन्त्रालय मातहत निकायलाई पत्राचार भई सोही बमोजिम कार्यसम्पादन हुदै आएको ।